Omtrent *Duyūn* [Schulden]

Shaykh Bilāl b. ʿAbd al-Ghānī as-Sālimī[1]

As-Salāmu ʿAlaykum wa Raḥmatullāh wa-Barakātuh.

Edele Shaykh, moge Allāh u succes schenken en door u nut brengen. Is er enig advies voor iemand voor wie Allāh de deuren van voorziening heeft geopend, maar die desondanks voortdurend gebukt gaat onder schulden (*ad-Dayn*), en zelden vrij is van schulden, ondanks dat zijn verantwoordelijkheden beperkt zijn en zijn maandelijkse inkomen goed is?

Want hij is nalatig in het aangaan van leningen. Sterker nog, hij leent van meerdere mensen tegelijk.

En soms, wanneer iemand hem een toevertrouwd bedrag (*Amānah*) geeft, neemt hij daar zonder toestemming van. Vervolgens, wanneer zijn salaris komt, legt hij het geld terug, maar zonder de eigenaar van dat vertrouwen te informeren over wat er is gebeurd.

Moge Allāh u rijkelijk belonen en anderen laten profiteren van uw kennis.

Shaykh Bilāl b. ʿAbd al-Ghānī as-Sālimī:
Alle lof komt toe aan Allāh.

Ten eerste: het beknopte antwoord

Wat in de vraag is beschreven, is ernstig en wijst op een gebrek in twee gewichtige zaken: schuld (*ad-Dayn*) en toevertrouwd goed (*al-Amānah*). Degene die hiermee beproefd is, moet Allāh vrezen, zich onthouden van lenen behalve wanneer er werkelijk noodzaak is, en alle toevertrouwde zaken zorgvuldig bewaken. Het is hem niet toegestaan om daar iets van te nemen zonder toestemming van de eigenaar, zelfs niet als hij van plan is het terug te geven.

Hij moet ook oprecht berouw tonen, de rechten van de mensen herstellen en zijn uitgaven ordelijk regelen. Want schulden zijn in de nacht een bron van zorgen en overdag een bron van vernedering, en de Profeet ﷺ was gewoon daartegen zijn toevlucht te zoeken.

Ten tweede: het gedetailleerd antwoord

Deze zaak brengt twee ernstige kwesties samen: nalatigheid met betrekking tot schuld (*ad-Dayn*) en verraad (*Khiyānah*) in het toevertrouwde bezit (*al-Amānah*). Beide behoren tot de grote poorten van beproevingen en verleidingen (*al-Fitan*).

Ten eerste: het gevaar van buitensporige schulden zonder noodzaak

De basisregel met betrekking tot schuld (*ad-Dayn*) is dat men die behoort te vermijden, of op zijn minst als afkeurenswaardig moet beschouwen,

behalve wanneer er een werkelijke noodzaak toe bestaat, vanwege de last en vernedering die zij met zich meebrengt.

Authentiek is overgeleverd dat de Profeet ﷺ vaak smeekte:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ»

"O Allah, ik zoek mijn toevlucht bij U tegen al-Maʾtham [zonde, of dat wat tot zonde leidt] en al-Maghram [schuld, of dat wat tot aansprakelijkheid leidt]."

Al-Bukhārī heeft in zijn *Ṣaḥīḥ* overgeleverd van ʿĀʾishah رضي الله عنها dat zij zei: de Profeet ﷺ zei in het gebed de volgende smeekbede:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

"O Allāh, ik zoek mijn toevlucht bij U tegen de bestraffing van het graf. Ik zoek mijn toevlucht bij U tegen de beproeving (Fitnah) van al-Masīḥ ad-Dajjāl. Ik zoek mijn toevlucht bij U tegen de beproeving (Fitnah) van het leven en de dood.
O Allāh, ik zoek mijn toevlucht bij U tegen zonde of dat wat tot zonde leidt (al-Maʾtham), en tegen schuld of dat wat verplichtingen en aansprakelijkheid met zich meebrengt (al-Maghram)."
Toen zei iemand: "Hoe vaak zoek je je toevlucht voor de *Maghram*?"
Waarop hij ﷺ zei:

«إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ»

"Voorwaar, wanneer een man in schulden raakt, spreekt en liegt hij, en doet hij een belofte en verbreekt die."

Al-Ḥāfiẓ Ibn Ḥajar zei:
"Al-Maghram en al-Maghram worden beide gelezen met een Fatḥah op de Mīm. Al-Maʾtham betekent datgene wat tot zonde leidt, terwijl al-Maghram betekent datgene wat verplichtingen en aansprakelijkheid met zich meebrengt."

Hij heeft ook gezegd:

"Al-Maghram betekent schuld. Er wordt gezegd: Gharim, met een kasrah op de rāʾ, wat betekent dat hij in schulden is geraakt. Er is ook gezegd dat hiermee bedoeld wordt wat men leent voor iets dat verboden is, evenals wat men leent voor iets dat toegestaan is en vervolgens niet kan terugbetalen. Het is ook mogelijk dat de betekenis breder is dan dat." Fatḥ al-Bārī, 2/371 and 11/180.

Voorwaar, de waarschuwing met betrekking tot schuld (*ad-Dayn*) is uiterst ernstig, zozeer zelfs dat de Profeet ﷺ zei:

«نَفْسُ الْمُؤْمِنِ مُعَلَّقَةٌ بِدَيْنِهِ حَتَّى يُقْضَى عَنْهُ»

"De ziel van de gelovige blijft gebonden door zijn schuld (Dayn) totdat deze namens hem is afgelost." Dit is overgeleverd door at-Tirmidhī, Ibn Mājah en anderen, en het is authentiek verklaard door al-Albānī {رَحِمَهُ ٱللَّهُ}.

Wie dus voor zichzelf de deur opent naar lenen zonder noodzaak, terwijl hij over een toereikend inkomen beschikt, is vervallen in slecht beheer

(*Sūʾ at-Tadbīr*) en zwakte in het vermijden van twijfelachtige zaken (*al-Waraʿ*), en dit kan hem meeslepen naar andere verboden zaken.

Ten tweede: het nemen van geld [*Māl*] uit een toevertrouwd bezit zonder toestemming [*idhn*]

Deze handeling is duidelijke verraad (*Khiyānah*), zelfs als zij wordt verricht met de bedoeling het geld terug te geven, want een toevertrouwd bezit (*Amānah*) mag niet worden aangewend behalve met toestemming van de eigenaar.
Allāh {تَعَالَىٰ} zegt:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا﴾

"*Voorwaar, Allāh beveelt jullie om de toevertrouwde zaken terug te geven aan degenen aan wie zij toekomen.*" [***Sūrah an-Nisāʾ***, 4:58]

En Hij {سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ} heeft gezegd:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾

"*O jullie die geloven, verraad Allāh en de Boodschapper niet, en schend jullie toevertrouwde zaken niet.*" [***Sūrah al-Anfāl***, 8:27]

En de Profeet ﷺ heeft gezegd:

«أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ»

"*Geef het toevertrouwde terug aan degene die het jou heeft toevertrouwd, en bedrieg niet degene die jou verraadt.*"

Het feit dat hij daarvan neemt en het vervolgens teruggeeft, maakt dit voor hem niet toegestaan. Integendeel, het blijft verraad (*Khiyānah*), omdat toestemming een voorwaarde is, en loutere terugbetaling de handeling niet rechtmatig maakt.

Ten derde: de combinatie van deze twee zonden (*Dhanbayn*) vergroot de ernst (*Khaṭūrah*) van de zaak

De combinatie van veelvuldige schulden en overtreding met betrekking tot toevertrouwd bezit wijst op een gebrek in:

• het in ere houden van de rechten van de mensen (*Taʿẓīm Ḥuqūq al-ʿIbād*)
• waakzaamheid tegenover Allāh (*Murāqabah Allāh*)
• goed financieel beheer (*Ḥusn at-Tadbīr al-Mālī*)

Deze weg en handelwijze (*Maslak*) kan uiteindelijk leiden tot het onrechtmatig toe-eigenen van het bezit van de mensen, het uitstellen van terugbetaling, of het vervallen in leugen en ontwijkend uitstelgedrag.

Daarom adviseer ik deze persoon het volgende:

1. Oprecht berouw (*Tawbah Ṣādiqah*)
Hij moet onmiddellijk stoppen met het nemen van toevertrouwd bezit zonder toestemming, en hij moet oprecht berouw tonen (*Tawbah*) over wat is gebeurd.

2. Het herstellen van rechten (*Radd al-Ḥuqūq*)
Als hij iets heeft genomen van toevertrouwde gelden, dan is het voor hem verplicht om deze volledig terug te geven. De veiligste weg is dat hij de eigenaren informeert als zijn handeling heeft geleid tot enig tekort of aanleiding tot twijfel.

3. Het sluiten van de deur (*Bāb*) naar schuld (*Dayn*), behalve bij noodzaak (*Ḍarūrah*)

Hij dient niet te lenen, behalve bij een dwingende noodzaak.

4. Het ordenen van zijn financiën (*Tanẓīm al-Māl*)

Hij moet een duidelijk budget opstellen, overbodige uitgaven verminderen en zijn uitgaven beheersen.

5. Het hooghouden van de betekenis van toevertrouwd bezit (*Taʿẓīm Shaʾn al-Amānah*)

Hij moet zich goed realiseren dat toevertrouwd vertrouwen (*al-Amānah*) behoort tot de eigenschappen van de gelovigen, en dat het schenden ervan behoort tot de eigenschappen van de huichelaars (*al-Munāfiqīn*).

6. Veelvuldig smeekbeden verrichten (*al-Ikthār min ad-Duʿāʾ*)

Zoals de Profeet ﷺ zei:

«اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ»

"O Allāh, laat mij voldoende hebben aan wat U toegestaan heeft (Ḥalāl), zodat ik geen behoefte heb aan wat U verboden heeft (Ḥarām), en verrijk mij door Uw gunst, zodat ik niemand anders nodig heb dan U."

Wij vragen Allāh om de toestand van de moslims te verbeteren, en om ons en jullie betrouwbaarheid (*al-Amānah*), religieuze integriteit (*ad-Diyānah*) en goed handelen in het beheren van onze zaken (*Ḥusn at-Taṣarruf*) te schenken. En Allāh weet het best.

Bron:

As-Silsilatu-l-Ajwibah ʿalá al-Asʾilah al-Wāridah ʿalá al-Khāṣṣ

[*De reeks antwoorden op privé ingediende vragen*] | **Vraag** 256

[1] Shaykh Bilāl as-Sālimī is een Egyptische *Salafī*-geleerde, geboren op 21 juli 1970 en opgegroeid in as-Sālimīyah. Hij volgde zijn opleiding in het Koninkrijk Saoedi-Arabië, waar hij studeerde aan de *Jāmiᶜ* (universiteit) van ᶜUnayzah, *Dār al-Ḥadīth al-Makkīyah* en de Faculteit *Sharīᶜah* van de *Imām Moḥammad ibn Suᶜūd Islamic University*, waar hij een bachelor behaalde. Hij studeerde bij meer dan **tweehonderd** *Mashāyikh*, onder wie de meest vooraanstaande zijn: Shaykh al-ᶜUthaymīn, Shaykh an-Najmī, Shaykh Rabīᶜ al-Madkhalī, Shaykh al-Fawzān en Shaykh al-Jābirī. Hij is geprezen door vooraanstaande geleerden, waaronder Shaykh Ḥasan al-Bannā, die hem beschreef als "*de Muḥaddith van Egypte*", en hij is auteur van meerdere werken op het gebied van *Fiqh*, *Ḥadīth* en *Adhkār*.